

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@mmm.fi

Viite: Lausuntopyyntö 2.2.2021, VN/2411/2021

Asia: Lausunto valtioneuvoston asetuseräluonnoksesta eräiksi kalastusrajoituksiksi Saimaalla

Valtioneuvoston asetuksella eräiksi kalastusrajoituksiksi Saimaalla vähennetään saimaannorpan sivusaaliskuolleisuutta kalanpyydyksiin, erityisesti verkkoihin. Vaikka suurella osalla rajoitusalueesta saimaannorppaa suojellaan osakaskuntien kanssa tehtävillä sopimuksilla, on välttämätöntä antaa asetus turvaamaan alueen yhtenäisyys ja riittävyys.

Saimaannorpan suojelun strategian tavoitteena on suojelun suotuisa taso ja saimaannorpan levittäytyminen entisille elinalueille. Rajoituspäätökset saimaannorpan pelastamiseksi tulee tehdä varovaisuusperiaatteita noudattaen.

Kalanpyydysten aiheuttama sivusaaliskuolleisuus on uhkatekijä, johon voimme halutessamme vaikuttaa nopeasti ja tehokkaasti, toisin kuin esimerkiksi lämpenevien talvien saimaannorppalle aiheuttamaan kasvavaan uhkaan. Saimaannorpan lisäksi verkkorajoitukset edesauttavat myös Saimaan uhanalaisten lohikalajien suojelua.

Norppien kalanpyydyskuolemilla on myös eettinen ja eläinsuojelullinen näkökulma. Saimaannorppa elää sukupuuton uhan alla ja on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi. Lisäksi norpan tukehtuminen kalanpyydyksiin on erittäin tuskallinen tapa kuolla.

Vuoden 2020 lopussa tehtiin kaksi kyselyä koskien norpan turvaksi asetettavia kalastusrajoituksia. Tuloksia ei ole edelleenkään huomioitu raportin toimenpide-esityksissä.

Verkkokalastuskielto vähintään heinäkuun loppuun asetuskaudella 2021-2025

Saimaannorpan suurin yksittäinen kuolinsyy on kalanpyydyskuolleisuus, ja se kohdistuu erityisesti nuoriin ikäluokkiin. Seuraavalle asetuskaudelle 2021-2025 on välttämätöntä jatkaa keväisiä 15.4. alkavia verkkokalastusrajoituksia vähintään 31.7. saakka. Keväiset verkkokalastusrajoitukset ovat selkeästi vähentäneet kuuttien kalanpyydyskuolleisuutta, mutta rajoitusten päätyttyä kuolleisuus on suurinta heinäkuussa. Vuosina 2016-2020 puolet kaikista havaituista norppien verkkokuolemista tapahtui heinäkuussa (22 todettua norpan verkkokuolemaa, joista 11 heinäkuussa = 50 %).

Vähintään heinäkuun loppuun jatkuva verkkokiello antaisi mahdollisuuden kompensoida lämpenevien talvien aiheuttamaa pesäpoikaskuolleisuutta.

Metsähallitus arvioi saavansa tietoon noin 40 % kokonaiskuolleisuudesta. Havaittua suurempaan kalanpyydyskuolleisuuden määrään viittaa myös radiolähetinseurannassa olleiden kuuttien kuolinsyiden jakauma. Lisäksi vuosittain kuolleina löytyy norppia, joiden ruumiinavauksissa havaitaan tukehtumiskuoleman tunnusmerkit.

Muikkuverkot rajoitusten piiriin

SLL Etelä-Karjala ei hyväksy muikkuverkkojen vapauttamista rajoituksista. Muikkuverkot sallittiin aiemmasta vastaavasta asetuksesta poiketen kevään ja alkukesän verkkokalastuskiellon aikana asetuskaudella 2016-2020. Tämän kauden aikana havaitusta verkkokuolleisuudesta noin 25 % tapahtui nimenomaan muikkuverkkoihin. Tämä osoittaa, että kaikki kalaa pyytävät verkot, myös muikkuverkot, ovat vaarallisia norpille.

Edellisessä työryhmän loppuraportissa vuodelta 2016 esitetään toimenpiteenä, että mikäli seurannassa havaitaan muikkuverkkojen aiheuttamaa kuolleisuutta, tarkistetaan kalastuskieltoa. Nyt muikkuverkkokuolleisuus on selvää, joten kyseisiä pyydyksiä ei tule sallia rajoitusaikana. Myös kalastuksen valvonnan tehokkuuden ja asetuksen tulkinnan helpottamiseksi kaikenlainen verkkopyynti tulee yksiselitteisesti kieltää verkkokiellon aikana.

Yhtenäinen asetusalue, nykyistä asetusaluetta ei supisteta miltään osin, pesimäalueen reunoilla käytetään riittävän laajoja suojavyöhykkeitä kannan turvaamiseksi ja levittäytymisen auttamiseksi

Vaikka rajoitusaluetta esitetään laajennettavaksi, raportissa esitytetyssä rajauksessa on paikoin jätetty pois matalia ranta-alueita ja pesimäalueen reunoilla ei noudateta varovaisuusperiaatetta. Näin nyt voimassa olevan asetuksen suojelukriteereitä esitetään osin jopa heikennettäväksi pesimäalueen reunaosissa. Osa alueista jää vapaaehtoisten sopimusten varaan eikä niitten kalastusrajoituksia varmisteta asetuksella. Tämä on erittäin valitettavaa tilanteessa, jossa reuna-alueiden kalastusrajoitusrajaukset ovat muutenkin liian suppeat.

Itä-Suomen yliopiston tutkimusten mukaan kuutti liikkuu maksimissaan keskimäärin 16 km poikaspesältä 31.7.mennessä. Tämän mukaisesti reuna-alueiden rajaukset on tehtävä saimaannorpan levittäytymisen turvaamiseksi. Rajoitusalueen on oltava yhtenäinen ja ulotuttava rannasta rantaan, jotta rajaukset ovat helposti havaittavissa ja valvottavissa. Tämä yhtenäinen alue on kokonaisuudessaan turvattava asetuksella

Käytännössä asetuksen on siis turvattava saimaannorpan koko levinneisyysalue eikä vain keskeisimpiä. Reuna-alueiden saimaannorppakannan turvaaminen on välttämätöntä, jotta saimaannorppa saadaan levittäytymään tavoitteiden mukaisesti koko Saimaalle, missä se on aikaisemminkin elänyt. Ongelmallista kuuttien suojelun kannalta ovat lisääntymisalueen reuna-alueet, joissa kanta on muutaman yksilön varassa. Reuna-alueen pesien ympäriltä puuttuu turvavyöhyke ja toisistaan erillään olevien poikaspesien turva-alue jää riittämättömäksi.

On myös huomioitava se, että kannan kasvaessa ja levittäytyessä nuoret yksilöt hakeutuvat pesimään levinneisyyden reuna-alueille. Nuorten yksilöiden pesimäalueiden turvaaminen on norpan tulevaisuuden kannalta ensiarvoisen tärkeää, ja nyt se ei toteudu.

Suomen luonnonsuojeluliitto Etelä-Karjala

Kimmo Saarinen
Puheenjohtaja

Jari Kiljunen
vs. aluepäällikkö